

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักกรรมการ ๑ กลุ่มงานคณะกรรมการการเงิน การคลังฯ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๘

ที่ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างผิदनัดจากการใช้บัตรเครดิต

เรียน ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑ (ผ่านผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานคณะกรรมการการเงิน การคลังฯ)

ตามที่ข้าพเจ้านายศุภวัฒน์ ต้อนรับสกุล กลุ่มงานคณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน สำนักกรรมการ ๑ ได้รับมอบหมายให้จัดทำบันทึกเสนอความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ อันเป็นภารกิจสำคัญซึ่งได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา สำนักกรรมการ ๑, ๒, ๓ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ นั้น

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้จัดทำบันทึกเสนอความเห็น เรื่อง “การคำนวณดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างผิदनัดจากการใช้บัตรเครดิต” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งบันทึกเสนอความเห็นดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ศุภวัฒน์ ต้อนรับสกุล

หัวหน้างาน / เลขานุการ Intranet (นายศุภวัฒน์ ต้อนรับสกุล)
นิติกรชำนาญการ

[Signature]
(นางอารยะหญิง ขอมทลาผล)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑
๕ มี.ค. ๖๒

[Signature]
(นางสาวนิภา ก้าวสกุล)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการเงิน การคลัง
การธนาคารและสถาบันการเงิน

เรียน พล.ต.ท.วิวัฒน์ สอนวิทย์

ด้วย เป็นที่ทราบความเป็น ๓, ๐๐๖ เลขชุดที่ ๖๖๖

ได้ผ่าน การพิจารณาของคณะกรรมการ ๑, ๕ มี.ค. ๖๒

ทพ.ค. ๕ มี.ค. ๖๒

๕ มี.ค. ๖๒

[Signature]
๕ มี.ค. ๖๒

แบบประเมินมาตรฐานในการพิจารณำบันทึกเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา
ของคณะกรรมการธิการ สำนักกรรมการ ๑

ชื่อเรื่อง การค้ำหนดดอกเบี้ยในหนี้ค้ำชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดจากการใช้บัตรเครดิต

ลำดับที่	ประเด็นการประเมิน	ผ่าน	แก้ไข	ไม่ผ่าน
เกณฑ์พิจารณาด้านเนื้อหาและความถูกต้อง				
๑.	ความเป็นมา	✓		
๒.	ประเด็นพิจารณา	✓		
๓.	ข้อมูลประกอบการพิจารณา	✓		
๔.	วิเคราะห์ประเด็นการพิจารณา	✓		
๕.	ความเห็นและข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณา	✓		
เกณฑ์การพิจารณาด้านภาษาและรูปแบบการเขียน				
๑.	การจัดลำดับหัวข้อและเนื้อหา	✓		
๒.	การใช้ภาษาและการเรียบเรียง	✓		
๓.	ความถูกต้องในการจัดพิมพ์ ตัวสะกด และวรรคตอน	✓		
เกณฑ์การพิจารณาด้านการอ้างอิงที่มาของข้อมูล				
๑.	เอกสารแนบที่เกี่ยวข้อง	✓		

(ลงชื่อ) สุเมธ วัฒนวิมลกุล ผู้จัดทำ

(นายสุเมธ วัฒนวิมลกุล)
นิติกรชำนาญการ
วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒

(ลงชื่อ) ก.ก. ผู้ตรวจสอบ

(นางสาวนิภา ก้วสกุล)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการเงิน
การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน
วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒

(ลงชื่อ) อ.อ. ผู้ตรวจสอบ

(นายอรุณ สายผ่องแผ้ว)
ประธานคณะทำงานกลั่นกรองเอกสารวิชาการฯ
วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒

(ลงชื่อ) อ.อ. ผู้รับรอง

(นางอารยะหญิง จอมพลาพล)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑
วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักกรรมการ ๑ กลุ่มงานคณะกรรมการการเงิน การคลังฯ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๘ - ๔

ที่ สผ ๐๐๑๗.๐๕/

วันที่

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยในหนี้ค้ำชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดจากการใช้บัตรเครดิต

เรียน ประธานคณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน

ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้บรรจุระเบียบวาระ เรื่อง “การคำนวณดอกเบี้ยในหนี้ค้ำชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดจากการใช้บัตรเครดิต” เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการในการประชุมครั้งต่อไป นั้น

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการได้จัดทำบันทึกเสนอความเห็นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการในเรื่องดังกล่าว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเป็นมา

ที่ผ่านมาบัตรเครดิตได้เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตของประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ สามารถทำได้สะดวก รวดเร็วและง่ายขึ้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องพกเงินสดติดตัวเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังสามารถใช้บัตรเครดิตเบิกเงินสดล่วงหน้าผ่านตู้เบิกถอนเงินสดอัตโนมัติ (ATM) ได้อีกด้วย ซึ่งจากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่า มีจำนวนสะสมของบัตรเครดิตที่ผู้ประกอบการบัตรเครดิตทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและมีใช่สถาบันการเงิน ออกให้แก่ผู้ถือบัตรเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๒๑,๔๔๔,๔๖๖ ใบ โดยในเดือนดังกล่าวมียอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตรวม ๑๗๓,๐๖๓.๑๑ ล้านบาท จากตัวเลขจำนวนผู้ใช้บัตรเครดิตและยอดการใช้จ่ายที่มีเป็นจำนวนมากดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ประกอบการบัตรเครดิตได้มีมาตรการในการส่งเสริมการขายร่วมกับผู้ประกอบการรายสินค้า และให้บริการต่าง ๆ โดยการให้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษ เพื่อจูงใจให้ผู้ถือบัตรใช้บัตรเครดิตเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนที่ใช้บัตรเครดิต มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยจนเกินความสามารถในการชำระหนี้ ไม่มีวินัยในการใช้จ่าย รวมทั้งไม่มีการวางแผนในการชำระหนี้จากการใช้บัตรเครดิต ส่งผลให้ไม่สามารถชำระค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตได้ทั้งหมด หรือสามารถชำระได้เพียงบางส่วนและเป็นหนี้บัตรเครดิตในที่สุด (ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ มียอดสินเชื่อบัตรเครดิตคงค้าง จำนวน ๓๘๕,๔๑๖.๗๔ ล้านบาท) ส่งผลให้มีภาระจากดอกเบี้ยบัตรเครดิตตามมาอีกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้ำชำระ หรือในระหว่างผิดนัดจากการใช้บัตรเครดิต มีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างจากการเรียกเก็บดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) รวมทั้งมีการกำหนดวิธีการในการคำนวณดอกเบี้ยในหนี้ค้ำชำระ หรือในระหว่างผิดนัดจากการใช้บัตรเครดิตไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องพิจารณาถึงวิธีการในการคำนวณดอกเบี้ยในหนี้ค้ำชำระ หรือในระหว่างผิดนัดจากการใช้บัตรเครดิตดังกล่าวต่อไป

๒. ประเด็นการพิจารณา

วิธีการคำนวณดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดจากการใช้บัตรเครดิต เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชาชนผู้ใช้บัตรเครดิต

๓. ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๓.๑ ข้อมูลด้านกฎหมาย

๓.๑.๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๒๔ และมาตรา ๖๕๔ (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ หมายเลข ๑)

๓.๑.๒ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. ๑๒/๒๕๖๐ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ หมายเลข ๒)

๓.๑.๓ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. ๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช่สถาบันการเงิน (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ หมายเลข ๓)

๓.๒ ข้อมูลด้านวิชาการ

๓.๒.๑ ข้อมูลการให้บริการบัตรเครดิตแยกตามประเภทบัตรเครดิตของธนาคารแห่งประเทศไทย ณ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ หมายเลข ๔)

๓.๒.๒ บทความเรื่อง บัตรเครดิต Credit Card จากวารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ (Graduate Law Journal) ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๖ (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ หมายเลข ๕)

๓.๒.๓ บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ หมายเลข ๖)

๔. วิเคราะห์ประเด็นการพิจารณา

เมื่อพิจารณาจากคำจำกัดความของ “บัตรเครดิต” ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. ๑๒/๒๕๖๐ และ ที่ สนส. ๑๓/๒๕๖๐ สามารถสรุปได้ว่า บัตรเครดิต คือ บัตรที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่เป็นสถาบันการเงินหรือไม่ใช่สถาบันการเงินออกให้ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด เพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือค่าอื่นใดในการชำระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิกถอนเงินสด โดยที่ผู้ออกบัตรจะเรียกให้ผู้ถือบัตรชำระเงินอื่นในภายหลัง ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบัตรที่ได้มีการชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือค่าอื่นใดไว้ล่วงหน้า และบัตรเติมเงินที่ใช้เพื่อเบิกถอนเงินสดหรือหักค่าสินค้าหรือค่าบริการจากบัญชีเงินฝากในขณะที่ใช้บัตรนั้น ดังนั้น จึงสามารถจำแนกลักษณะการใช้บัตรเครดิตได้เป็น ๒ ประเภท คือ การใช้บัตรเครดิตเพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการต่าง ๆ และการใช้บัตรเครดิตเพื่อเบิกถอนเงินสด ซึ่งจากลักษณะการใช้บัตรเครดิตดังกล่าว จึงทำให้สัญญาการใช้บัตรเครดิตมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาจ้างทำของผสมผสานกัน รวมทั้งลักษณะเป็นการให้บริการอำนวยความสะดวกในการสำรองจ่ายเงินแทนผู้ถือบัตร และเรียกเก็บเงินคืนในภายหลัง อย่างไรก็ตาม มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าสัญญาบัตรเครดิตเป็นสัญญาไม่มีชื่อ ตาม ป.พ.พ. ซึ่งต้องบังคับตามบรรพ ๑ และบรรพ ๒ แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว และอยู่ภายใต้บังคับหลักการควบคุมสัญญา (Control to Contract) ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เมื่อผู้ถือบัตรใช้บัตรเครดิตชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ หรือเบิกถอนเงินสดในแต่ละรอบบัญชี ผู้ออกบัตรจะมีการแจ้งรายการใช้จ่ายบัตรเครดิตในรอบบัญชีนั้น ๆ ให้ผู้ถือบัตรทราบ ซึ่งจะมีรายละเอียดที่สำคัญเกี่ยวกับรายการค่าใช้จ่าย วันที่มีการใช้จ่าย วันสรุปยอดบัญชี ยอดเงินขั้นต่ำที่ต้องชำระ ยอดเงินรวมที่เรียกเก็บและวันครบกำหนดชำระเงิน ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถือบัตรจะต้องชำระหนี้ที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตรเครดิตในรอบบัญชีนั้นภายในวันที่กำหนดดังกล่าว หนี้บัตรเครดิตจึงถือได้ว่าเป็นหนี้ที่ได้มีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๐๔ วรรคสอง ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามวันที่กำหนด จึงตกเป็นผู้ผิดนัด โดยที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตไม่ต้องแจ้งเตือนให้ชำระหนี้ซ้ำอีกแต่อย่างใด ซึ่งในหนี้เงินโดยทั่วไปนั้น ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๔ ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี และกรณีที่มีการผิดนัดชำระหนี้เงิน ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดได้ร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี เว้นแต่เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอื่นอันชอบ

ด้วยกฎหมาย ก็ให้ส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น แต่กรณีการเรียกเก็บดอกเบี้ยบัตรเครดิตนั้น ได้มีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๒/๒๕๖๐ ข้อ ๕.๒.๓ และ ที่ สนส. ๑๓/๒๕๖๐ ข้อ ๕.๓.๓ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่เป็นสถาบันการเงินและมีใช้สถาบันการเงิน สามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าบริการต่าง ๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๑๘ ต่อปี จึงถือได้ว่าหนี้ที่เกิดจากการผิดนัดชำระหนี้บัตรเครดิตต้องด้วยข้อยกเว้นแห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง จึงสามารถคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดได้มากกว่าร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตามที่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวกำหนดไว้

ทั้งนี้ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งสองฉบับดังกล่าว ได้มีการกำหนดวันที่จะใช้ในการคำนวณดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระหรือในระหว่างเวลาผิดนัดไว้ ๓ วัน กล่าวคือ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจคำนวณดอกเบี้ยเป็นจำนวนวันตั้งแต่วันที่ได้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค หรือวันที่สรุปยอด หรือวันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระเงินหรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้ก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะมีวิธีคำนวณดอกเบี้ย ๒ แบบ ตามการใช้บัตรดังนี้

๑) กรณีใช้บัตรเครดิตชำระค่าสินค้าหรือบริการ และชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิต ไม่เต็มจำนวนภายในวันที่กำหนดหรือชำระล่าช้า ผู้ถือบัตรสามารถคิดดอกเบี้ยตามการใช้จ่ายตั้งแต่วันที่ผู้ถือบัตรได้สำรองจ่ายเงินให้ร้านค้า หรือตั้งแต่วันที่สรุปยอดรายการใช้จ่าย หรือตั้งแต่วันที่ครบกำหนดชำระก็ได้ แต่โดยทั่วไปจะเริ่มคิดตั้งแต่วันที่ผู้ถือบัตรสำรองจ่ายเงินให้แก่ร้านค้า (วันที่ใช้บัตรเครดิต) ซึ่งจะแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ คิดเต็มจำนวนจนถึงวันก่อนครบกำหนดชำระเงิน และคิดตามยอดคงค้าง (หักส่วนที่ชำระแล้วออก) นับจากวันที่ชำระจนถึงวันสรุปยอดถัดไป

๒) กรณีใช้บัตรเครดิตเบิกถอนเงินสด จะเริ่มคำนวณตั้งแต่วันที่เบิกถอนเงินสดออกมา

เมื่อพิจารณาแนวทางในการคำนวณดอกเบี้ยของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ทั้ง ๒ กรณีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตหรือผู้ถือบัตรนั้น จะเริ่มคำนวณดอกเบี้ยจากวันที่ได้สำรองจ่ายเงินให้แก่ร้านค้า และวันที่เบิกถอนเงินสดออกมา ตามแต่กรณี ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

(๑) กรณีชำระค่าสินค้าและบริการเต็มจำนวนที่มีการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต ตามยอดเงินที่เรียกเก็บภายในวันที่กำหนด กรณีผู้ถือบัตรจะไม่มีภาระในการชำระดอกเบี้ยหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดอีก เนื่องจากการชำระหนี้ตามกำหนดเวลาสูงและเป็นการชำระเต็มจำนวน จึงได้รับประโยชน์จากการใช้บัตรเครดิตมากที่สุด ซึ่งโดยปกติแล้วผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะกำหนดระยะเวลาปลอดดอกเบี้ยจากการใช้บัตรเครดิตไว้ในแต่ละรอบบัญชี รวมประมาณ ๔๕ วัน (รอบบัญชี ๓๐ วัน รวมกับ ๑๕ วัน หลังจากวันสรุปยอด ก่อนถึงกำหนดชำระหนี้) ซึ่งผู้ที่มีวินัยในการใช้บัตรเครดิตและสามารถชำระหนี้บัตรเครดิตได้เต็มจำนวนดังกล่าว จะไม่ถูกเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าว

(๒) กรณีชำระค่าสินค้าและบริการเพียงบางส่วนภายในวันที่กำหนดและมีหนี้ค้างชำระ กรณีชำระหนี้ล่าช้า หรือผิดนัดชำระหนี้ ใน ๓ กรณีดังกล่าวนี้ ผู้ถือบัตรจะมีภาระที่เพิ่มขึ้นจากดอกเบี้ยบัตรเครดิต ซึ่งเมื่อรวมกับค่าปรับหรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ แล้วอาจสูงถึงร้อยละ ๑๘ ต่อปี ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสามารถเลือกได้ว่าจะคำนวณดอกเบี้ยเป็นจำนวนวันตั้งแต่วันที่ได้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค (วันที่มีการใช้บัตรเครดิต) หรือวันที่สรุปยอด หรือวันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระเงินหรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้ก็ได้ ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ โดยแยกเป็น ๒ กรณี คือ

- กรณีชำระค่าสินค้าและบริการเพียงบางส่วนภายในวันที่กำหนดและมีหนี้ค้างชำระ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะเริ่มคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ใช้บัตรเครดิต โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ คิดเต็มจำนวนจนถึงวันก่อนครบกำหนดชำระเงิน และคิดตามยอดคงค้าง (หักส่วนที่ชำระแล้วออก) นับจากวันที่ชำระจนถึงวันสรุปยอดถัดไป

- กรณีชำระหนี้ล่าช้า หรือผิดนัดชำระหนี้ นั้น จะถูกคิดดอกเบี้ยเต็มจำนวนตั้งแต่วันที่ใช้บัตรเครดิต จนถึงวันก่อนครบกำหนดชำระหนี้ และคิดดอกเบี้ยต่อไปอีก จนกว่าจะมีการชำระหนี้หรือวันที่ครบกำหนดชำระหนี้ในรอบบัญชีถัดไป

ทั้งนี้ เห็นว่าการคำนวณดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ผู้ออกบัตรสำรองจ่ายเงินให้แก่ร้านค้าจนถึงก่อนวันครบกำหนดชำระหนี้ตามใบแจ้งหนี้ ซึ่งเป็นระยะเวลาปลอดดอกเบี้ยดังกล่าวข้างต้น เป็นการคำนวณดอกเบี้ยก่อนครบกำหนดชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในใบแจ้งหนี้ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมกับผู้ถือบัตร ผู้ออกบัตรควรเรียกเก็บดอกเบี้ยจากยอดเงินค้างชำระ กรณีที่มีการชำระหนี้เพียงบางส่วนหรือชำระยอดขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นับแต่วันครบกำหนดชำระตามใบแจ้งหนี้ หรือในกรณีที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้เลยหรือผิดนัดชำระหนี้ก็เช่นเดียวกัน ควรมีการคำนวณดอกเบี้ยนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในใบแจ้งรายการการใช้บัตรเครดิต โดยไม่นับระยะเวลาปลอดดอกเบี้ยรวมเข้าในการคำนวณดอกเบี้ย เช่นเดียวกับกรณีที่ผู้ถือบัตรที่มีการชำระหนี้แบบเต็มจำนวน เพื่อความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ถือบัตร และมีความเป็นธรรมกับผู้ถือบัตรที่มีความสามารถในการชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนดังกล่าวมากขึ้นด้วย ดังนั้น จึงควรแก้ไขประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับวันที่ใช้ในการคำนวณดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวกับบัตรเครดิต โดยให้คำนวณดอกเบี้ยเป็นจำนวนวันตั้งแต่วันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระหนี้หรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้เท่านั้น เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกับผู้ถือบัตรทุกคน รวมทั้งสอดคล้องกับหลักกฎหมายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๐๔ วรรคสอง ด้วย

(๓) กรณีใช้บัตรเครดิตเบิกถอนเงินสด จะมีการคำนวณดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ประชาชนผู้ถือบัตรเบิกถอนเงินสดออกมา การคำนวณดังกล่าวถือได้ว่ามีความเป็นธรรมกับทั้งผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตและผู้ถือบัตร เนื่องจาก เมื่อมีการเบิกถอนเงินสดออกมา ถือได้จากรวมสิทธิในเงินนั้นได้ออนมายังผู้ถือบัตร นับตั้งแต่วันที่ถอนเงินดังกล่าว อันมีลักษณะคล้ายกับการกู้ยืมเงิน ตาม ป.พ.พ. ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตจึงสามารถคำนวณดอกเบี้ยจากยอดเงินสดที่มีการเบิกถอนตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศกำหนดไว้

๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณา

๕.๑ ความเห็น

จากการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า การเรียกเก็บดอกเบี้ยโดยการคำนวณจากวันที่ใช้บัตรเครดิตจนถึงก่อนครบกำหนดชำระหนี้ นั้น ไม่เป็นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๐๔ วรรคสอง เนื่องจากหนี้บัตรเครดิตถือได้ว่าเป็นหนี้ที่ได้มีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน จึงควรคำนวณดอกเบี้ยนับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดชำระตามใบแจ้งหนี้ และผู้ถือบัตรผิดนัดไม่ชำระหนี้หรือชำระเพียงบางส่วน ประกอบกับลักษณะของการให้บริการบัตรเครดิตเป็นการให้บริการอำนวยความสะดวกในการสำรองจ่ายเงินแทนผู้ถือบัตรไปก่อนและเรียกเก็บเงินคืนในภายหลัง โดยมีช่วงเวลาปลอดดอกเบี้ยประมาณ ๔๕ วัน ซึ่งหากมีการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนในแต่ละรอบบัญชี จะไม่มีการคิดค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมใด ๆ เลย ผู้ที่มีการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตจึงควรได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันจากช่วงเวลาดังกล่าว ยกเว้นกรณีการใช้บัตรเครดิตเบิกถอนเงินสด ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการกู้ยืมเงิน ตาม ป.พ.พ. ที่ผู้ถือบัตรจะต้องรับภาระดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมจากการถอนเงินสด นับตั้งแต่วันที่มีการเบิกถอนเงินสดออกมา

ดังนั้น จึงควรแก้ไขประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับวันที่ใช้ในการคำนวณดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวกับบัตรเครดิต โดยให้คำนวณดอกเบี้ยเป็นจำนวนวันตั้งแต่วันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระหนี้หรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้เท่านั้น เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ถือบัตรที่ชำระหนี้บัตรเครดิตแบบเต็มจำนวนและผู้ชำระเพียงบางส่วน

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น หากคณะกรรมการธิการเห็นชอบด้วย เห็นควรเชิญผู้แทนจากกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต เข้าร่วมประชุม เพื่อพิจารณาถึงผลกระทบในกรณีที่ต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับวันที่ที่ใช้ในการคำนวณดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวกับบัตรเครดิต โดยให้คำนวณดอกเบี้ยเป็นจำนวนวันตั้งแต่วันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคร้องชำระหนี้หรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่าง ผู้ถือบัตรที่มีการชำระหนี้ที่แตกต่างกันดังกล่าว

นอกจากนี้ ควรเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เร่งผลักดันมาตรการในการส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิตแก่ประชาชนเพิ่มเติมด้วย เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้บัตรเครดิตและเพื่อลดจำนวนผู้เป็นหนี้บัตรเครดิตให้ลดน้อยลง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและอนุญาตให้นำเสนอบันทึกเสนอความเห็นต่อที่ประชุมคณะกรรมการธิการ เพื่อพิจารณาต่อไป

(นายศุภวัฒน์ ต้อนรับสกุล)

ผู้จัดการสำนักงานการคุ้มครองผู้บริโภค

(นางสาวนิภา ก้วสกุล)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการเงิน การคลัง
การธนาคารและสถาบันการเงิน

(นางอารยะหญิง จอมพลาพล)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการธิการ ๑

งานวิชาการ สำนักกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ๑

เอกสารที่แนบ หมายเลข ๑
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๒๔
และมาตรา ๖๕๔

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ๙

ข้อความเบื้องต้น

มาตรา ๑ กฎหมายนี้ให้เรียกว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒ ให้ใช้ประมวลกฎหมายนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๘ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันที่ใช้ประมวลกฎหมายนี้สืบไป ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายนี้หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งประมวลกฎหมายนี้

บรรพ ๑
หลักทั่วไป

ลักษณะ ๑
บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔ กฎหมายนั้น ต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ

เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป

มาตรา ๕ ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต

มาตรา ๖ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต

มาตรา ๗ ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

มาตรา ๘ คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้

ลูกหนี้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๙๙ การเลือกนั้นท่านให้ทำด้วยแสดงเจตนาแก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง การชำระหนี้ได้เลือกทำเป็นอย่างใดแล้ว ท่านให้ถือว่าอย่างนั้นอย่างเดียว เป็นการชำระหนี้อันกำหนดให้กระทำแต่ต้นมา

มาตรา ๒๐๐ ถ้าจะต้องเลือกภายในระยะเวลาอันมีกำหนด และฝ่ายที่มีสิทธิจะเลือกมิได้เลือกภายในระยะเวลานั้นไซ้ ท่านว่าสิทธิที่จะเลือกนั้นย่อมตกไปอยู่แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ถ้ามิได้กำหนดระยะเวลาให้เลือกไซ้ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระฝ่ายที่ไม่มีสิทธิจะเลือก อาจกำหนดเวลาพอสมควรแก่เหตุ แล้วบอกกล่าวให้ฝ่ายโน้นใช้สิทธิเลือกภายในเวลานั้น

มาตรา ๒๐๑ ถ้าบุคคลภายนอกจะพึงเป็นผู้เลือก ท่านให้กระทำด้วยแสดงเจตนาแก่ลูกหนี้ และลูกหนี้จะต้องแจ้งความนั้นแก่เจ้าหนี้ ถ้าบุคคลภายนอกนั้นไม่อาจจะเลือกได้ก็ดี หรือไม่เต็มใจจะเลือกก็ดี ท่านว่าสิทธิที่จะเลือกตกไปอยู่แก่ฝ่ายลูกหนี้

มาตรา ๒๐๒ ถ้าการอันจะพึงต้องทำเพื่อชำระหนี้นั้นมีหลายอย่าง และอย่างใดอย่างหนึ่งตกเป็นอันพ้นวิสัยจะทำได้มาแต่ต้นก็ดี หรือกลายเป็นพ้นวิสัยในภายหลังก็ดี ท่านให้จำกัดหนี้หนี้ไว้เพียงการชำระหนี้อย่างอื่นที่ไม่พ้นวิสัย อนึ่งการจำกัดอันนี้ย่อมไม่เกิดมีขึ้น หากว่าการชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัยเพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งฝ่ายที่ไม่มีสิทธิจะเลือกนั้นต้องรับผิดชอบ

หมวด ๒
ผลแห่งหนี้

ส่วนที่ ๑
การไม่ชำระหนี้

มาตรา ๒๐๓ ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้นั้นมีได้กำหนดลงไว้ หรือจะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้อย่อมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน

ถ้าได้กำหนดเวลาไว้ แต่หากกรณีเป็นที่สงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้ก่อนถึงเวลานั้นหาได้ไม่ แต่ฝ่ายลูกหนี้จะชำระหนี้ก่อนกำหนดนั้นก็ไ้

มาตรา ๒๐๔ ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ไซ้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนด

ไซร์ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมีพักต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้ออกกล่าว

มาตรา ๒๐๕ ตราบใดการชำระหนี้้นั้นยังมีได้กระทำการเพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ ตราบนั้นลูกหนี้นั้นยังหาได้ชื่อว่าผิดนัดไม่

มาตรา ๒๐๖ ในกรณีหนี้อันเกิดแต่มูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด

มาตรา ๒๐๗ ถ้าลูกหนี้ขอปฏิบัติการชำระหนี้ และเจ้าหนี้ไม่รับชำระหนี้้นั้นโดยปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างกฎหมายได้ไซร์ ท่านว่าเจ้าหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด

มาตรา ๒๐๘ การชำระหนี้จะให้สำเร็จผลเป็นอย่างไร ลูกหนี้จะต้องขอปฏิบัติการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เป็นอย่างนั้นโดยตรง

แต่ถ้าเจ้าหนี้ได้แสดงแก่ลูกหนี้ว่า จะไม่รับชำระหนี้ก็ดี หรือเพื่อที่จะชำระหนี้จำเป็นที่เจ้าหนี้จะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนก็ดี ลูกหนี้จะบอกกล่าวแก่เจ้าหนี้ว่าได้เตรียมการที่จะชำระหนี้ไว้พร้อมเสร็จแล้ว ให้เจ้าหนี้รับชำระหนี้้นั้น เท่านั้นก็นับว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ในกรณีเช่นนี้ท่านว่าคำบอกกล่าวของลูกหนี้้นั้นก็เสมือนกับคำขอปฏิบัติการชำระหนี้

มาตรา ๒๐๙ ถ้าได้กำหนดเวลาไว้เป็นแน่นอนเพื่อให้เจ้าหนี้กระทำการอันใดท่านว่าที่จะขอปฏิบัติการชำระหนี้้นั้นจะต้องทำก็แต่เมื่อเจ้าหนี้ทำการอันนั้นภายในเวลากำหนด

มาตรา ๒๑๐ ถ้าลูกหนี้จำต้องชำระหนี้ส่วนของตนต่อเมื่อเจ้าหนี้ชำระหนี้ตอบแทนด้วยไซร์ แม้ถึงว่าเจ้าหนี้จะได้เตรียมพร้อมที่จะรับชำระหนี้ตามที่ลูกหนี้ขอปฏิบัตินั้นแล้วก็ดี หากไม่เสนอที่จะทำการชำระหนี้ตอบแทนตามที่พึงต้องทำ เจ้าหนี้ก็เป็นอันได้ชื่อว่าผิดนัด

มาตรา ๒๑๑ ในเวลาที่ลูกหนี้ขอปฏิบัติการชำระหนี้้นั้นก็ดี หรือในเวลาที่กำหนดไว้ให้เจ้าหนี้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยกรณีที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๙ นั้นก็ดี ถ้าลูกหนี้มีได้อยู่ในสถานะที่จะสามารถชำระหนี้ได้ไซร์ท่านว่าเจ้าหนี้นั้นยังหาผิดนัดไม่

มาตรา ๒๑๒ ถ้ามิได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ก็ดี หรือถ้าลูกหนี้นี้มีสิทธิที่จะชำระหนี้ได้ก่อนเวลากำหนดก็ดี การที่เจ้าหนี้มีเหตุขัดข้องชั่วคราวไม่อาจรับชำระหนี้ที่เขาขอปฏิบัติแก่นั้นนั้นหาทำให้เจ้าหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดไม่ เว้นแต่ลูกหนี้นั้นจะได้ออกกล่าวการชำระหนี้ไว้ล่วงหน้าโดยเวลาอันสมควร

มาตรา ๒๑๓ ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้

มาตรา ๒๒๐ ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในความผิดของตัวแทนแห่งตนกับทั้งของบุคคลที่ตนใช้ในการชำระหนี้ นั้นโดยขนาดเสมอกับว่าเป็นความผิดของตนเองฉะนั้น แต่บทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๗๓ หาใช้บังคับแก่กรณีเช่นนี้ด้วยไม่

มาตรา ๒๒๑ หนี้เงินอันต้องเสียดอกเบี้ยนั้น ท่านว่าจะคิดดอกเบี้ยในระหว่างที่เจ้าหนี้นัดหาได้ไม่

มาตรา ๒๒๒ การเรียกเอาค่าเสียหายนั้น ได้แก่เรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายเช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้ นั้น

เจ้าหนี้นี้จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แม้กระทั่งเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษ หากว่าคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว

มาตรา ๒๒๓ ถ้าฝ่ายผู้เสียหายได้มีส่วนทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายด้วยไซ้ ท่านว่าหนี้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ฝ่ายผู้เสียหายมากน้อยเพียงใดนั้น ต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นประมาณ ข้อสำคัญก็คือว่าความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้นเพราะฝ่ายไหนเป็นผู้ก่อ ยิ่งหย่อนกว่ากันเพียงไร

วิธีเดียวกันนี้ ท่านให้ใช้แม้ทั้งที่ความผิดของฝ่ายผู้เสียหายจะมีแต่เพียงละเลยไม่เตือนลูกหนี้ให้รู้สึกถึงอันตรายแห่งการเสียหายอันเป็นอย่างร้ายแรงผิดปกติ ซึ่งลูกหนี้ไม่รู้หรือไม่อาจจะรู้ได้ หรือเพียงแต่ละเลยไม่บำบัดปิดป้อง หรือบรรเทาความเสียหายนั้นด้วย อนึ่งบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๒๐ นั้นท่านให้นำมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒๔ หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดกึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกกว่านั้น ท่านอนุญาตให้พิสูจน์ได้

มาตรา ๒๒๕ ถ้าลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อราคาวัตถุอันได้เสื่อมเสียไประหว่างผิดนัดก็ดี หรือวัตถุอันไม่อาจส่งมอบได้เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกิดขึ้นระหว่างผิดนัดก็ดี ท่านว่าเจ้าหนี้นี้จะเรียกดอกเบี้ยในจำนวนที่จะต้องใช้เป็นค่าสินไหมทดแทน คิดตั้งแต่เวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการกะประมาณราคานั้นก็ได้ วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงการที่ลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ราคาวัตถุตกต่ำเพราะวัตถุนั้นเสื่อมเสียลงในระหว่างเวลาที่ผิดนัดนั้นด้วย

ส่วนที่ ๒

รับช่วงสิทธิ

มาตรา ๖๔๗ ค่าใช้จ่ายอันเป็นปกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ผู้ยืมต้องเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๘ อันการยืมใช้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วยมรณะแห่งผู้ยืม

มาตรา ๖๔๙ ในข้อความรับผิดเพื่อเสียค่าทดแทนอันเกี่ยวกับการยืมใช้คงรูปนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒ ยืมใช้สิ้นเปลือง

มาตรา ๖๕๐ อันว่ายืมใช้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไปนั้นเป็นปริมาณมีกำหนดให้ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

มาตรา ๖๕๑ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่งมอบและส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืมเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๕๒ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สินซึ่งยืมไป ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนทรัพย์สินภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้อีก

มาตรา ๖๕๓^{๑๑} การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

มาตรา ๖๕๔ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

มาตรา ๖๕๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ แต่ทว่าเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระไม่น้อยกว่าปีหนึ่ง คู่สัญญาผู้ยืมจะตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยนั้นทบเข้ากับต้นเงินแล้วให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นก็ได้อีก แต่การตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

ส่วนประเพณีการค้าขายที่คำนวณดอกเบี้ยต้นในบัญชีเดินสะพัดก็ดี ในการค้าขาย

^{๑๑} มาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๔๘

เอกสารที่แนบ หมายเลข ๒
ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. ๑๒/๒๕๖๐
เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ
บัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ สนส. 12 /2560

เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต
ของธนาคารพาณิชย์

1. เหตุผลในการออกประกาศ

ธุรกิจบัตรเครดิตถือได้ว่าเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันมีการใช้บริการบัตรเครดิตเพื่อความสะดวกในการชำระเงินจากการซื้อสินค้าและบริการในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคและดูแลให้มีการให้สินเชื่อตามหลักความระมัดระวังและป้องกันปัญหาจากบัตรเครดิตที่อาจเกิดขึ้นต่อทั้งประชาชนและธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและมีใช่สถาบันการเงินอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาหนี้ครัวเรือนของประเทศอยู่ในระดับสูง ซึ่งแม้จะไม่กระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินโดยตรง แต่ก็อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบางของภาคครัวเรือนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินได้ในอนาคต และแม้ว่าสินเชื่อบัตรเครดิตจะมีสัดส่วนต่อหนี้ครัวเรือนไม่มากนักแต่เป็นสินเชื่อที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่ายและอาจบั่นทอนความมั่นคงทางการเงินของประชาชน รวมทั้งอาจก่อให้เกิดหนี้สินล้นพ้นตัว และเกิดหนี้ด้อยคุณภาพได้ง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้น้อย ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวงเงินบัตรเครดิตและเพดานอัตราดอกเบี้ย ซึ่งในส่วนของวงเงินบัตรเครดิตได้กำหนดวงเงินตามระดับรายได้เพื่อจำกัดปริมาณการก่อหนี้มิให้เกินความสามารถในการชำระหนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มที่ค่อนข้างมีความเปราะบางและอาจมีแนวโน้มในการก่อหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งจะมีผลบังคับใช้กับผู้ขอบัตรเครดิตรายใหม่นับแต่วันที่ประกาศมีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีที่มีการให้วงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ถือบัตรนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ให้วงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ถือบัตรเพิ่มเติมได้ โดยมีระยะเวลาการผ่อนชำระตามความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ถือบัตร นอกจากนี้ ในส่วนของเพดานอัตราดอกเบี้ย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเหลือร้อยละ 18 เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศที่ปัจจุบันมีต้นทุนทางการเงินที่ลดลง และเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตและการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน ทั้งนี้สาระสำคัญของประกาศไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38 มาตรา 39 มาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 46 และมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยออกข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

ผนส10-กส352 01 -256007 (7

กส 352 วันที่ 17 ก.ค. 2560

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่มองไกล มีหลักการ และร่วมมือ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย

3. ประกาศที่ยกเลิก

ให้ยกเลิกประกาศดังต่อไปนี้

3.1 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 16/2552 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2552

3.2 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 17/2552 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติ ในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2552

4. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ทุกธนาคาร

5. เนื้อหา

5.1 คำจำกัดความ

“บัตรเครดิต” หมายความว่า บัตรที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารพาณิชย์กำหนด เพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใด แทนการชำระด้วยเงินสดหรือเพื่อใช้เบิกถอนเงินสด ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบัตรที่ได้มีการชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดไว้ล่วงหน้า และไม่รวมถึงบัตรเดบิตซึ่งใช้เพื่อเบิกถอนเงินสดหรือหักถอนค่าสินค้าหรือ ค่าบริการจากบัญชีเงินฝากในขณะที่ใช้บัตรนั้น

“บัตรหลัก” หมายความว่า บัตรเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือ ผู้บริโภคที่เป็นผู้มีรายได้หรือฐานะทางการเงินเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ตามบัตรเครดิตได้

“บัตรเสริม” หมายความว่า บัตรเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือ ผู้บริโภคที่ผู้ถือบัตรหลักยินยอมให้ใช้จ่ายเงินภายในวงเงินของผู้ถือบัตรหลัก และผู้ถือบัตรหลักจะเป็น ผู้รับผิดชอบชำระหนี้อันเกิดจากบัตรเสริมทั้งหมด

“บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ” (Business Card / Corporate Card) หมายความว่า บัตรเครดิตประเภทที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้ตามความประสงค์และคำขอของหน่วยงานราชการ หน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการ โดยที่องค์กรหรือกิจการข้างต้นจะเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้อันเกิดจาก การใช้บัตรเครดิตนั้น

“ดอกเบี้ย” หมายความว่า บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นที่อาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ซึ่งธนาคารพาณิชย์ พนักงานหรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้นได้รับเนื่องจากการประกอบธุรกิจของ ธนาคารพาณิชย์

(2) บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ

ให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณากำหนดวงเงินได้ตามความเหมาะสม เช่นเดียวกับการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ธุรกิจโดยทั่วไป

5.2.3 ดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวกับบัตรเครดิต

ธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติในเรื่องการเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวกับบัตรเครดิตดังต่อไปนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือดอกเบี้ย ในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าบริการต่าง ๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภครวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 18 ต่อปี (effective rate) โดยธนาคารพาณิชย์ อาจคำนวณจำนวนวันตั้งแต่วันที่ได้ทรงจ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค หรือวันที่สรุปยอดรายการ หรือวันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระเงินหรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้ก็ได้

(2) ในการให้บริการเบิกถอนเงินสดด้วยบัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์อาจ เรียกเก็บค่าบริการต่าง ๆ รวมกันโดยเพิ่มเติมจากดอกเบี้ย ค่าบริการ และเบี้ยปรับ ตามข้อ 5.2.3 (1) ได้ อีกไม่เกินร้อยละ 3 ของจำนวนเงินสดที่เบิกถอนนั้น

(3) นอกจากดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ ตามข้อ 5.2.3 (1) และ (2) แล้ว ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ได้จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุได้ แต่ต้องเป็นไปตามรายการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามตารางแนบท้ายประกาศฉบับนี้ (เอกสารแนบ) และต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(3.1) เป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นในส่วนของการให้บริการในการใช้บัตรเครดิตเพื่อชำระภาษีอากรและค่าธรรมเนียมให้แก่หน่วยงานราชการ ที่มีหน้าที่เรียกเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมของทางราชการ ซึ่งหน่วยงานราชการนั้น ๆ ไม่สามารถชำระ ค่าบริการให้แก่ธนาคารพาณิชย์เหมือนอย่างร้านค้าทั่วไปได้ ในกรณีนี้ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติดังนี้

(3.1.1) ดำเนินการเพื่อให้ได้รับความยินยอมจากผู้ถือบัตร หรือผู้บริโภค หรือระบุไว้ในสัญญาอย่างชัดเจนว่าผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคนั้นจะจ่ายค่าธรรมเนียมในการใช้ บัตรเครดิตแทนหน่วยงานราชการ

(3.1.2) ค่าบริการที่ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บต้องอยู่ใน อัตราไม่เกินร้อยละ 2 ของจำนวนเงินภาษีอากรและค่าธรรมเนียมที่ชำระผ่านบัตรเครดิต

(3.2) เป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการให้บริการแก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค หรือการติดตามทวงถามลูกหนี้ที่ผิดนัด ชำระหนี้แต่ละรายเฉพาะเจาะจงและได้มีการติดตามทวงถามหนี้แล้ว เช่น ส่งจดหมาย โทรศัพท์ หรือพบผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค เพื่อทวงถามหนี้ที่ค้างชำระ

เอกสารที่แนบ หมายเลข ๓
ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. ๑๓/๒๕๖๐
เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ
บัตรเครดิต สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ สนส. 13 /2560

เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต
สำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน

1. เหตุผลในการออกประกาศ

ธุรกิจบัตรเครดิตถือได้ว่าเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันมีการใช้บริการบัตรเครดิตเพื่อความสะดวกในการชำระเงินจากการซื้อสินค้าและบริการในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตตั้งแต่ พ.ศ. 2545 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคและดูแลให้มีการให้สินเชื่อตามหลักความระมัดระวังและป้องกันปัญหาจากบัตรเครดิตที่อาจเกิดขึ้นต่อทั้งประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ตลอดจนเพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและมีใช้สถาบันการเงินอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาหนี้ครัวเรือนของประเทศอยู่ในระดับสูง ซึ่งแม้จะไม่กระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินโดยตรง แต่ก็อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบางของภาคครัวเรือนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินได้ในอนาคต และแม้ว่าสินเชื่อบัตรเครดิตจะมีสัดส่วนต่อหนี้ครัวเรือนไม่มากนักแต่เป็นสินเชื่อที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่ายและอาจบั่นทอนความมั่นคงทางการเงินของประชาชน รวมทั้งอาจก่อให้เกิดหนี้สินล้นพ้นตัวและเกิดหนี้ด้อยคุณภาพได้ง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้น้อย ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวงเงินบัตรเครดิตและเพดานอัตราดอกเบี้ย ซึ่งในส่วนของวงเงินบัตรเครดิตได้กำหนดวงเงินตามระดับรายได้เพื่อจำกัดปริมาณการก่อหนี้มิให้เกิดความสามารถในการชำระหนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มที่ค่อนข้างมีความเปราะบางและอาจมีแนวโน้มในการก่อหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งจะมีผลบังคับใช้กับผู้ขอบัตรเครดิตรายใหม่นับแต่วันที่ประกาศมีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีที่มีการให้วงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ถือบัตรนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสามารถให้วงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ถือบัตรเพิ่มเติมได้โดยมีระยะเวลาการผ่อนชำระตามความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ถือบัตรในส่วนของเพดานอัตราดอกเบี้ย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเหลือร้อยละ 18 เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศที่ปัจจุบันมีต้นทุนทางการเงินที่ลดลง และเพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตและการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินต้องจัดส่งงบการเงินประจำปีมายังธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงแจ้งการย้ายสถานที่ตั้งหรือปิดสำนักงานสาขามายังธนาคารแห่งประเทศไทยล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ทั้งนี้ สาระสำคัญของประกาศไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

ฝนสป91-กส352 01 -256007 17

กส 352 วันที่ 17 ก.ค. 2560

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 6 (1) และ ข้อ 8 แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ธนาคารแห่งประเทศไทยออกข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินปฏิบัติตามที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

3. ประกาศที่ยกเลิก

ให้ยกเลิกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 18/2552 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2552

4. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง

5. เนื้อหา

5.1 คำจำกัดความ

“บัตรเครดิต” หมายความว่า บัตรที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภครวมถึงหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตกำหนด เพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสดหรือเพื่อใช้เบิกถอนเงินสด ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบัตรที่ได้มีการชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดไว้ล่วงหน้า และไม่รวมถึงบัตรเดบิตซึ่งใช้เพื่อเบิกถอนเงินสดหรือหักถอนค่าสินค้าหรือค่าบริการจากบัญชีเงินฝากในขณะที่ใช้บัตรนั้น

“บัตรหลัก” หมายความว่า บัตรเครดิตที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคที่เป็นผู้มีรายได้หรือฐานะทางการเงินเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ตามบัตรเครดิตได้

“บัตรเสริม” หมายความว่า บัตรเครดิตที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคที่ผู้ถือบัตรหลักยินยอมให้ใช้จ่ายเงินภายในวงเงินของผู้ถือบัตรหลัก และผู้ถือบัตรหลักจะเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้อันเกิดจากบัตรเสริมทั้งหมด

“บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ” (Business Card / Corporate Card) หมายความว่า บัตรเครดิตประเภทที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตออกให้ตามความประสงค์และคำขอของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการ โดยที่องค์กรหรือกิจการข้างต้นจะเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้อันเกิดจากการใช้บัตรเครดิตนั้น

“กิจการ” หมายความว่า บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล นิติบุคคลอื่น หรือห้างหุ้นส่วนที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

ดังกล่าว ซึ่งมีผลให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจบอกเลิกการถือบัตรได้หากต่อมาตรวจพบว่ามี การแจ้งข้อมูลดังกล่าวไม่ถูกต้อง

(1.3) การขอวงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉิน

ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจพิจารณาเพิ่มวงเงินชั่วคราวเกินกว่าวงเงินที่กำหนดไว้ตามข้อ 5.3.2 (1.1) ให้แก่ผู้ถือบัตรในกรณีฉุกเฉินได้ เมื่อได้พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ถือบัตรแล้ว โดยในส่วนของวงเงินชำระหนี้ให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 5.3.5

ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องกำหนดนโยบายการพิจารณาให้วงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งครอบคลุมถึงลักษณะเหตุการณ์ที่ถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ เงื่อนไขของการอนุมัติ เช่น วงเงิน และระยะเวลาในการผ่อนชำระ รวมถึงแนวทางการพิสูจน์การใช้วงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินดังกล่าวของผู้ถือบัตร นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องมีการระบุอำนาจและหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในการอนุมัติวงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินดังกล่าว และต้องดูแลมิให้ใช้การพิจารณาเพิ่มวงเงินชั่วคราวดังกล่าวเป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงหลักเกณฑ์การกำหนดวงเงินตามข้อ 5.3.2 (1.1)

(2) บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ

ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตพิจารณากำหนดวงเงินได้ตามความเหมาะสม เช่นเดียวกับการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ธุรกิจโดยทั่วไป

5.3.3 ดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เกี่ยวกับบัตรเครดิต

ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องถือปฏิบัติในเรื่องการเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใด ๆ เกี่ยวกับบัตรเครดิตดังต่อไปนี้

(1) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือ ดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผัดนัดชำระหนี้ หรือค่าปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนด หรือค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการอื่นใดจากผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 18 ต่อปี (effective rate) โดยผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจคำนวณจำนวนวันตั้งแต่วันที่ได้ทรงจ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค หรือวันที่สรุปยอดรายการ หรือวันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระเงินหรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้ก็ได้

ทั้งนี้ ค่าธรรมเนียมและค่าบริการอื่นใดตามวรรคแรกไม่รวมถึงค่าธรรมเนียมในการดำเนินงานที่ระบุตามตารางแนบท้ายประกาศฉบับนี้ (เอกสารแนบ 3)

(2) ในการให้บริการเบิกถอนเงินสดด้วยบัตรเครดิต ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายใด ๆ รวมกันโดยเพิ่มเติมจากดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม และค่าบริการตามข้อ 5.3.3 (1) ได้อีกไม่เกินร้อยละ 3 ของจำนวนเงินสดที่เบิกถอนนั้น

(3) นอกจากดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม และค่าบริการตามข้อ 5.3.3 (1) และ (2) แล้ว ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ได้จ่ายไปจริง และพอสมควรแก่เหตุได้ตามรายการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามตารางแนบท้ายประกาศฉบับนี้ และต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

เอกสารที่แนบ หมายเลข ๔
ข้อมูลการให้บริการบัตรเครดิตแยกตามประเภทบัตรเครดิตของ ธปท.
ณ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑

ธนาคารแห่งประเทศไทย

FI_CB_080_S3 : การให้บริการบัตรเครดิตแยกตามประเภทบัตรเครดิต 1/ 2/ 3/ 4/

(หน่วย : ล้านบาท)

ปรับปรุงล่าสุด : 10 ม.ค. 2562 09:00

วันที่เรียกข้อมูล : 28 ม.ค. 2562 11:30

พ.ย. 2561 p

	จำนวนบัญชีทั้ง สิ้น 5/	ยอดสินเชื่อคง ค้าง 6/	ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป 7/	ปริมาณการใช้ จ่ายในประเทศ ของบัตรที่ออกใน ประเทศ 8/
1 1. ธนาคารพาณิชย์	10,513,089	230,562.12	n.a.	83,413.90
2 1.1 บัตรเครดิตธนาคาร 10/	233,054	3,509.45	n.a.	3,225.89
3 1.2 ตัวแทนออกบัตร	10,280,035	227,052.67	n.a.	80,188.00
4 1.3 ตัวแทนรับบัตร	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
5 2. บริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน	11,442,377	155,354.62	n.a.	43,173.70
6 2.1 บัตรเครดิตบริษัท 11/	192,353	3,396.32	n.a.	1,542.68
7 2.2 ตัวแทนออกบัตร	11,250,024	151,958.30	n.a.	41,631.02
8 2.3 ตัวแทนรับบัตร	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
9 3. รวม	21,955,466	385,916.74	n.a.	126,587.59

หมายเหตุ:

- 1/ ตั้งแต่ไตรมาส 4 ของปี 2545 ข้อมูลบัตรเครดิตเป็นไปตามแบบรายงานฉบับใหม่ ที่ประกาศใช้ 12 พฤศจิกายน 2545 (หนังสือเวียน ที่ สนส.(21)ว.207/2545) ซึ่งแสดงข้อมูลเป็นรายไตรมาส
- 2/ ตั้งแต่ไตรมาส 4 ของปี 2545 ข้อมูลบัตรเครดิตบริษัทบัตรเครดิตของไทย และบริษัทบัตรเครดิตอยุธยา รวมอยู่ในบริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน
- 3/ ตั้งแต่ปี 2548 เปลี่ยนความถี่ในการรายงานจากรายไตรมาส เป็นรายเดือน
- 4/ ข้อมูลปริมาณการใช้จ่ายในต่างประเทศในช่วงเดือน ธ.ค. 2553 - ก.พ. 2554 มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นมาก ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากปรับระบบ settlement ของสถาบันการเงินบางแห่ง ทำให้ข้อมูลการใช้จ่ายในประเทศบางส่วนถูกบันทึกเป็นการใช้จ่ายในต่างประเทศ
- 5/ จำนวนบัญชีทั้งสิ้น หมายถึง จำนวนบัญชีผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มียอดสินเชื่อคงค้าง ณ สิ้นเดือนที่รายงาน
- 6/ ยอดคงค้าง ณ สิ้นงวด
- 7/ ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาเกิน 3 เดือนขึ้นไป นับตั้งแต่วันที่กำหนดชำระ โดยรายงานเฉพาะเดือนสิ้นไตรมาส
- 8/ เป็นมูลค่าที่เกิดขึ้นในงวดนี้
- 9/ เป็นมูลค่าที่เกิดขึ้นในงวดนี้ โดยปี 2545 - 2554 ข้อมูลการเบิกเงินสดล่วงหน้าจากวงเงินสินเชื่อของตัวแทนรับบัตรได้รวมรายการถอนเงินจากบัญชีเงินฝากผ่านบัตรเครดิตด้วย เนื่องจากข้อมูลไม่ได้แยกไว้ ตั้งแต่เดือนม.ค. 2555 เป็นต้นไปจะเป็นข้อมูลเฉพาะการเบิกเงินสดล่วงหน้าจากวงเงินสินเชื่อ
- 10/ ตั้งแต่เดือน ก.ค. 2559 ธนาคารพาณิชย์บางแห่ง ยุติการให้บริการบัตรเครดิตบางประเภท ทำให้จำนวนบัญชีบัตรเครดิตธนาคารลดลง
- 11/ ตั้งแต่เดือน ธ.ค. 2558 บริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินบางแห่ง ปรับปรุงการรายงานจำนวนบัญชี ที่ไม่มีการเคลื่อนไหว ทำให้จำนวนบัญชีบัตรเครดิตธนาคารลดลง

ธนาคารแห่งประเทศไทย

FI_CB_080_S3 : การให้บริการบัตรเครดิตแยกตามประเภทบัตรเครดิต 1/ 2/ 3/ 4/

(หน่วย : ล้านบาท)

ปรับปรุงล่าสุด : 10 ม.ค. 2562 09:00

วันที่เรียกข้อมูล : 28 ม.ค. 2562 11:30

	ปริมาณการใช้ จ่ายในประเทศ ของบัตรที่ออก จากต่างประเทศ 8/	รวมปริมาณการ ใช้จ่ายในประเทศ 8/	ปริมาณการใช้ จ่ายในต่าง ประเทศ 8/	การเบิกเงินสด ล่วงหน้า 9/
1 1. ธนาคารพาณิชย์	16,520.48	99,934.37	8,675.27	11,148.40
2 1.1 บัตรเครดิตธนาคาร 10/	n.a.	3,225.89	0.00	0.00
3 1.2 ตัวแทนออกบัตร	n.a.	80,188.00	8,675.27	6,705.29
4 1.3 ตัวแทนรับบัตร	16,520.48	16,520.48	n.a.	4,443.11
5 2. บริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน	264.93	43,438.64	3,651.47	6,214.95
6 2.1 บัตรเครดิตบริษัท 11/	n.a.	1,542.68	817.53	28.24
7 2.2 ตัวแทนออกบัตร	n.a.	41,631.02	2,833.94	6,186.71
8 2.3 ตัวแทนรับบัตร	264.93	264.93	n.a.	0.00
9 3. รวม	16,785.41	143,373.00	12,326.74	17,363.36

หมายเหตุ:

- 1/ ตั้งแต่ไตรมาส 4 ของปี 2545 ข้อมูลบัตรเครดิตเป็นไปตามแบบรายงานฉบับใหม่ ที่ประกาศใช้ 12 พฤศจิกายน 2545 (หนังสือเวียน ที่ สนส.(21)ว.207/2545) ซึ่งแสดงข้อมูลเป็นรายไตรมาส
- 2/ ตั้งแต่ไตรมาส 4 ของปี 2545 ข้อมูลบัตรเครดิตบริษัทบัตรเครดิตกรุงไทย และบริษัทบัตรเครดิตกรุงศรีอยุธยา รวมอยู่ในบริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน
- 3/ ตั้งแต่ปี 2548 เปลี่ยนความถี่ในการรายงานจากรายไตรมาส เป็นรายเดือน
- 4/ ข้อมูลปริมาณการใช้จ่ายในประเทศในช่วงเดือน ธ.ค. 2553 - ก.พ. 2554 มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นมาก ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากปรับระบบ settlement ของสถาบันการเงินบางแห่ง ทำให้ข้อมูลการใช้จ่ายในประเทศบางส่วนถูกบันทึกเป็นการใช้จ่ายในต่างประเทศ
- 5/ จำนวนบัญชีที่สงสัย หมายถึง จำนวนบัญชีผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มียอดสิ้นเช็คค้าง ณ สิ้นเดือนที่รายงาน
- 6/ ยอดค้างชำระ ณ สิ้นงวด
- 7/ ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาเกิน 3 เดือนขึ้นไป นับตั้งแต่วันถึงกำหนดชำระ โดยรายงานเฉพาะเดือนสิ้นไตรมาส
- 8/ เป็นมูลค่าที่เกิดขึ้นในงวดนี้
- 9/ เป็นมูลค่าที่เกิดขึ้นในงวดนี้ โดยปี 2545 - 2554 ข้อมูลการเบิกเงินสดล่วงหน้าจากวงเงินสินเชื่อของตัวแทนรับบัตรได้รวมรายการถอนเงินจากบัญชีเงินฝากผ่านบัตรเครดิตด้วย เนื่องจากข้อมูลไม่ได้แยกไว้ ตั้งแต่เดือนม.ค. 2555 เป็นต้นไปจะเป็นข้อมูลเฉพาะการเบิกเงินสดล่วงหน้าจากวงเงินสินเชื่อ
- 10/ ตั้งแต่เดือน ก.ค. 2559 ธนาคารพาณิชย์บางแห่ง ยุติการให้บริการบัตรเครดิตบางประเภท ทำให้จำนวนบัญชีบัตรเครดิตธนาคารลดลง
- 11/ ตั้งแต่เดือน ธ.ค. 2558 บริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินบางแห่ง ปรับปรุงการรายงานจำนวนบัญชี ที่ไม่มีการเคลื่อนไหว ทำให้จำนวนบัญชีบัตรเครดิตธนาคารลดลง

ธนาคารแห่งประเทศไทย

FI_CB_080_S3 : การให้บริการบัตรเครดิตแยกตามประเภทบัตรเครดิต 1/ 2/ 3/ 4/

(หน่วย : ล้านบาท)

ปรับปรุงล่าสุด : 10 ม.ค. 2562 09:00

วันที่เรียกข้อมูล : 28 ม.ค. 2562 11:30

	ปริมาณการใช้ จ่ายรายปี 8/
1 1. ธนาคารพาณิชย์	119,758.05
2 1.1 บัตรเครดิตธนาคาร 10/	3,225.89
3 1.2 ตัวแทนออกบัตร	95,568.57
4 1.3 ตัวแทนรับบัตร	20,963.59
5 2. บริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน	53,305.06
6 2.1 บัตรเครดิตบริษัท 11/	2,388.45
7 2.2 ตัวแทนออกบัตร	50,651.68
8 2.3 ตัวแทนรับบัตร	264.93
9 3. รวม	173,063.11

หมายเหตุ:

1/ ตั้งแต่ไตรมาส 4 ของปี 2545 ข้อมูลบัตรเครดิตเป็นไปตามแบบรายงานฉบับใหม่ ที่ประกาศใช้ 12 พฤศจิกายน 2545 (หนังสือเวียน ที่ สนส.(21)ว.207/2545) ซึ่งแสดงข้อมูลเป็นรายไตรมาส

2/ ตั้งแต่ไตรมาส 4 ของปี 2545 ข้อมูลบัตรเครดิตบริษัทบัตรเครดิตของไทย และบริษัทบัตรเครดิตอยุธยา รวมอยู่ในบริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน

3/ ตั้งแต่ปี 2548 เปลี่ยนความถี่ในการรายงานจากรายไตรมาส เป็นรายเดือน

4/ ข้อมูลปริมาณการใช้จ่ายในต่างประเทศในช่วงเดือน ธ.ค. 2553 - ก.พ. 2554 มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นมาก ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากปรับระบบ settlement ของสถาบันการเงินบางแห่ง ทำให้ข้อมูลการใช้จ่ายในประเทศบางส่วนถูกบันทึกเป็นการใช้จ่ายในต่างประเทศ

5/ จำนวนบัญชีทั้งสิ้น หมายถึง จำนวนบัญชีผู้ใช้บริการบัตรเครดิตที่มียอดสิ้นเชื่อกค้าง ณ สิ้นเดือนที่รายงาน

6/ ยอดคงค้าง ณ สิ้นงวด

7/ ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาเกิน 3 เดือนขึ้นไป นับตั้งแต่วันที่กำหนดชำระ โดยรายงานเฉพาะเดือนสิ้นไตรมาส

8/ เป็นมูลค่าที่เกิดขึ้นในงวดนี้

9/ เป็นมูลค่าที่เกิดขึ้นในงวดนี้ โดยปี 2545 - 2554 ข้อมูลการเบิกเงินสดล่วงหน้าจากวงเงินสินเชื่อของตัวแทนรับบัตรได้รวมรายการถอนเงินจากบัญชีเงินฝากผ่านบัตรเครดิตด้วย เนื่องจากข้อมูลไม่ได้แยกไว้ ตั้งแต่เดือนม.ค. 2555 เป็นต้นไปจะเป็นข้อมูลเฉพาะการเบิกเงินสดล่วงหน้าจากวงเงินสินเชื่อ

10/ ตั้งแต่เดือน ก.ค. 2559 ธนาคารพาณิชย์บางแห่ง ยุติการให้บริการบัตรเครดิตบางประเภท ทำให้จำนวนบัญชีบัตรเครดิตธนาคารลดลง

11/ ตั้งแต่เดือน ธ.ค. 2558 บริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินบางแห่ง ปรับปรุงการรายงานจำนวนบัญชี ที่ไม่มีการเคลื่อนไหว ทำให้จำนวนบัญชีบัตรเครดิตธนาคารลดลง

เอกสารที่แนบ หมายเลข ๕
บทความเรื่อง บัตรเครดิต Credit Card จากวารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์
(Graduate Law Journal) ปีที่๗ ฉบับที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๖

วารสาร ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2556

บัณฑิตศึกษานิติศาสตร์

Graduate Law Journal

บัตรเครดิต*

Credit Card

เกรียงไกร พิงชัยภูมิ

บทนำ

เนื่องจากในปัจจุบันมีการใช้บัตรเครดิตกันอย่างแพร่หลาย และเกี่ยวข้องกับผู้บริโภคจำนวนมาก โดยสัญญาบัตรเครดิตรุ่นนั้น คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะที่ไม่เท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจที่จะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในรายละเอียดต่างๆ มีเสรีภาพในการตัดสินใจที่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของกฎหมายที่จะเข้ามาควบคุมเกี่ยวกับการทำสัญญาบัตรเครดิตเพื่อให้เกิดมาตรการที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองฝ่ายผู้ถือบัตรเครดิตซึ่งตกอยู่ในฐานะที่อ่อนแอกว่าไม่ให้ถูกเอาเปรียบ ซึ่งบทบัญญัติต่างๆ ตามกฎหมายไทยที่เป็นมาตรการคุ้มครองผู้ถือบัตรเครดิต อาทิเช่น ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2542 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 16/2552 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.17/2552 และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.18/2552 ยังมีประเด็นปัญหาความไม่ชัดเจนและยังไม่ครอบคลุมในการให้ความคุ้มครองผู้ถือบัตรเครดิต ประกอบกับตามกฎหมายต่างประเทศยังมีแนวโน้มในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้ถือบัตรเครดิตเพิ่มมากขึ้น

บทความนี้มุ่งศึกษาและรวบรวมประเด็นปัญหาการคุ้มครองผู้ถือบัตรเครดิต เกี่ยวกับลักษณะของสัญญา การเกิดสัญญา หน้าที่ของผู้ออกบัตรเครดิต หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต และความสิ้นสุดของสัญญา พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

* เรียบเรียงมาจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “บัตรเครดิต” หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สาขากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดังมีรายนามต่อไปนี้ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กัมพูสิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ มณีศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ จันทโชติ และ อาจารย์ อนุวัฒน์ ธรรมรัช

เมื่อครบอายุของบัตรเครดิต ตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์²⁰ กำหนดให้การออกบัตรเครดิตใบใหม่ให้กับผู้ถือบัตรเครดิตรายเดิม ผู้ถือบัตรเครดิตมีหน้าที่ต้องมีเปิดเผยค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายต่างๆ เงื่อนไขและข้อตกลงเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากข้อตกลงที่มีอยู่เดิมที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิตที่ออกให้ใหม่ ซึ่งผู้ถือบัตรเครดิตไม่ต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินที่เรียกเก็บเพิ่มเติมจากบัตรเครดิตที่ออกให้ใหม่จนกว่าผู้ถือบัตรเครดิตนั้น จะได้ออมรับข้อกำหนดและเงื่อนไขที่เพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษร

3. บทวิเคราะห์เชิงกฎหมายเปรียบเทียบ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองผู้ถือบัตรเครดิตตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ ผู้เขียนมีประเด็นปัญหาในการวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังนี้

3.1 ลักษณะของสัญญาบัตรเครดิต

เมื่อพิจารณาจากลักษณะของการใช้บัตรเครดิตใน 2 ลักษณะ จึงมีประเด็นวิเคราะห์ ดังนี้

(1) กรณีของการใช้บัตรเครดิตเบิกถอนเงินสดมีลักษณะคล้ายกับสัญญากู้ยืมเงินในประเด็นนี้มีความเห็นเป็น 2 แนวทาง ความเห็นแรก เห็นว่าเป็นการกู้ยืมเงิน²¹ ส่วนความเห็นที่สองตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา เห็นว่าเป็นสัญญาไม่มีชื่อ²² ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นแรก โดยจากหลักเกณฑ์ของการกู้ยืมเงิน ตามมาตรา 650 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเห็นได้ว่า ผู้ถือบัตรเครดิตเป็นผู้ให้กู้ และผู้ถือบัตรเครดิตเป็นผู้กู้ เมื่อผู้ถือบัตรเครดิตเบิกถอนเงินสดผ่านบัตรเครดิต ซึ่งเงินดังกล่าวเป็นของผู้ถือบัตรเครดิต เงินก็โอนเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถือบัตรเครดิต และผู้ถือบัตรเครดิตตกลงว่าจะคืนเงินให้กับผู้ถือบัตรเครดิต เมื่อผู้ถือบัตรเครดิต

²⁰ Banking (Credit Card and Charge Card) Regulations 2004, Regulation 7

²¹ ธนภัทร ศรีदानนท์, "ปัญหาข้อกฎหมายในการคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมของผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อบัตรเครดิตที่มีไข่สถาบันการเงิน," (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), น.92.; แฉ่งน้อย ปุญญะประสิทธิ์, "สถานะทางกฎหมายของสัญญาบัตรเครดิต," (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546), น.88.; วรัญญ์ ติระพันธ์, "ปัญหาการใช้บัตรเครดิต: ลักษณะทางกฎหมายและอายุความ," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545), น.34.; อรรถพร กระจายวงศ์, "มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ถือบัตรเครดิต," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), น.57.

²² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7144/2542 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6226/2548

ได้รับเงินมาก็สมบูรณ์เป็นสัญญากู้ยืมเงิน ในกรณีนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าสัญญาบัตรเครดิตเป็นสัญญา
กู้ยืมเงิน

(2) กรณีของการใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าหรือบริการ มีลักษณะคล้ายกับสัญญาจ้างทำของ
ในประเด็นนี้มีความเห็นว่า นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ออกบัตรเครดิตและผู้ถือบัตรเครดิตไม่ใช่สัญญา
จ้างทำของ เงินที่ผู้ออกบัตรเครดิตเรียกเก็บรายปีเป็นค่าธรรมเนียมไม่ใช่สินจ้าง²³ ตามแนวคำ
พิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่า กรณีนี้เป็นสัญญาไม่มีชื่อ²⁴ ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อพิจารณาตามมาตรา
587 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเห็นได้ว่าผู้ออกบัตรเครดิตเป็นผู้รับจ้างและ ผู้ถือบัตร
เครดิตเป็นผู้ว่าจ้าง ซึ่งผู้ออกบัตรเครดิตประกอบกิจการบริการอำนวยความสะดวกในการใช้บัตร
เครดิตให้กับผู้ถือบัตรเครดิต โดยการทรองจ่ายเงินค่าสินค้าหรือบริการให้กับร้านค้าหรือสถาน
บริการแทนผู้ถือบัตรเครดิตไปก่อนแล้วจึงมาเรียกเก็บเงินจากผู้ถือบัตรเครดิตในภายหลัง ซึ่งถือ
เป็นผลสำเร็จของงานดังกล่าว โดยมีสินจ้างเป็นค่าธรรมเนียมแรกเข้าหรือรายปี ในกรณีนี้ผู้เขียน
จึงเห็นว่า สัญญาบัตรเครดิตเป็นสัญญาจ้างทำของ

จากการที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ดังกล่าว จึงทำให้สัญญาบัตรเครดิตมีการผสมผสานกันของ
เอกเทศสัญญา 2 ลักษณะคือ กู้ยืมเงินและจ้างทำของ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้
โดยเฉพาะ และผู้ถือบัตรเครดิตมักใช้บัตรเครดิตทั้ง 2 ลักษณะในบัตรเครดิตใบเดียว จึงทำให้เกิด
ความลักลั่นในการบังคับใช้กฎหมายกับสัญญาบัตรเครดิต ทั้งในเรื่องสัญญาจ้างทำของกฎหมาย
กำหนดให้ต้องมีสินจ้าง ซึ่งผู้ออกบัตรเครดิตบางรายอาจยกเว้นไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมแรกเข้า
หรือค่าธรรมเนียมรายปีที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นสินจ้าง ทำให้มีปัญหาว่าเป็นสัญญาจ้างทำของหรือไม่
ประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่าสัญญาบัตรเครดิตเป็นสัญญาไม่มีชื่อจนเป็น
จารีตประเพณี ผู้เขียนจึงเห็นว่า สัญญาบัตรเครดิตเป็นสัญญาไม่มีชื่อ ซึ่งต้องบังคับตามบรรพ 1
และบรรพ 2 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และสัญญาบัตรเครดิตนั้น เป็นสัญญาที่
ผู้ประกอบธุรกิจการค้าทำกับผู้บริโภคและทำเป็นสัญญาสำเร็จรูป จึงต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของ
บทบัญญัติตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคด้วย

3.2 การเกิดสัญญาบัตรเครดิต

ในขั้นตอนก่อนหรือขณะที่ผู้ขอมีบัตรเครดิตจะตกลงทำสัญญาบัตรเครดิต ตามหลัก
กฎหมายไทยกำหนดหน้าที่ให้ผู้ออกบัตรเครดิตต้องแจ้งรายละเอียดแก่ผู้ขอมีบัตรเครดิตเฉพาะ

²³ วรัญญ์ ตีระพันธ์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 1, น.91.

²⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1550/2539 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6827/2543

เอกสารที่แนบ หมายเลข ๖
บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ.

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ.

๑. ความเป็นมา

มีผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา รวม ๓ ฉบับ ดังนี้

๑. คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วและได้ส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน ต่อมาคณะรัฐมนตรีชุดดังกล่าวได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นเรื่องด่วน เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

๒. นางสาวปารีชาติ ซาลีเครือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ นำเสนอเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

๓. นายอรรถวิชัย สุวรรณภักดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ นำเสนอเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓๒ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. อยู่ในระหว่างการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้มีคำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายที่ ๑๐/๒๕๕๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านกฎหมายเอกชนและธุรกิจ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ให้มีอำนาจหน้าที่สำรวจศึกษา วิเคราะห์ทางวิชาการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเอกชนและธุรกิจให้เป็นธรรมและทันต่อสถานการณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ตลอดจนให้คำปรึกษาและสนับสนุนการดำเนินงานในการร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณานั้น ควรมีข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างรอบคอบ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายจึงได้มีการสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการ เพื่อนำมาสู่ข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

๒. สาระสำคัญของเรื่อง

เหตุผลและความจำเป็นในการยกเว้นพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ๒ ประเภท คือ ๑) ผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นสถาบันการเงิน และ ๒) ผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลอื่นที่มีใช้สถาบันการเงิน (non-bank) โดยอำนาจในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่เป็นสถาบันการเงินอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งได้ตราขึ้นในสมัยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลอื่นที่มีใช้สถาบันการเงิน หรือ non-bank อยู่ภายใต้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๘ ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ และประกาศกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๘ จึงเกิดความลักลั่นเนื่องจากอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากกฎหมายคนละฉบับและมีบทกำหนดโทษที่มีความแตกต่างกัน โดยโทษกรณีผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตที่เป็นสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินฯ มีระวางโทษปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท จนถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่ผู้ประกอบการที่เป็น non-bank มีระวางโทษปรับตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ เป็นจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นสาเหตุที่ผลักดันให้กระทรวงการคลังเสนอร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้น

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีมีดังนี้ คือ

๒.๑ ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตใช้บังคับแก่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ผู้ให้บริการแก่ผู้รับบัตร และผู้รับบัตร โดยมีข้อยกเว้นไม่ใช้บังคับแก่ผู้ถือบัตรที่มีลักษณะเดียวกับบัตรเครดิตให้แก่ผู้อื่นเพื่อชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตนเอง

๒.๒ การประกอบธุรกิจบัตรเครดิต

๒.๒.๑ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต

กำหนดให้การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะกระทำได้อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต้องเป็นสถาบันการเงิน หรือนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด (ร่างมาตรา ๗) และมีการกำหนดคุณสมบัติต้องห้ามของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต (ร่างมาตรา ๘) และกำหนดเรื่องเกี่ยวกับการแจ้งเปิดสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขาของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน (ร่างมาตรา ๙)

๒.๒.๒ หลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจบัตรเครดิต

กำหนดหลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตในส่วนที่เกี่ยวกับการออกบัตรเครดิต อาทิ การห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตออกบัตรเครดิตให้แก่ผู้ใดโดยที่ผู้นั้นมิได้มีคำขอ เว้นแต่เป็นการออกบัตรใหม่แทนบัตรเดิมที่หมดอายุ หรือมีเหตุอื่นใดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

รูปแบบของสัญญาบัตรเครดิตในปัจจุบันจะมีคู่สัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้บัตรเครดิตอยู่ ๒ ฝ่าย คือ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต และผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเป็นสถาบันการเงินอย่างเช่นธนาคารพาณิชย์ การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตมิใช่สถาบันการเงินหรือมิใช่ธนาคารพาณิชย์ (non-bank) การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง^๖

๓.๑.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิตในประเทศไทย

ปัจจุบันมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตนั้น ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค^๗ โดยมุ่งเน้นไปที่การควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต (ผู้ออกบัตร) กับผู้ถือบัตร (ผู้บริโภค) ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

๓.๑.๒.๑) ลักษณะของสัญญา

เดิมการทำสัญญาการใช้บัตรเครดิตถือว่าเป็นการทำสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งเป็นสัญญาที่ไม่มีชื่อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกา^๘ วินิจฉัยว่า “สินเชื่อบัตรเครดิตมิใช่การกู้ยืมเงิน แต่เป็นสัญญาที่ไม่มีชื่อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” แต่ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๔๒ และมีการปรับปรุงแก้ไขประกาศฯ ครั้งที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ครั้งที่ ๓ เมื่อปี ๒๕๔๔ และปัจจุบันครั้งที่ ๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖^๙ ดังนั้น การทำสัญญาการใช้บัตรเครดิต จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับหลักการควบคุมสัญญา (Control to Contract) ที่เป็นมาตรฐานข้อสัญญาตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาดังกล่าวที่ออกโดยคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑

๓.๑.๒.๒) อัตราดอกเบี้ย

ในส่วนการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามสัญญานั้น เป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และนโยบายการเงินของประเทศ จึงไม่อยู่ในบังคับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ซึ่งห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี เพราะการให้สินเชื่อบัตรเครดิตนี้มิใช่เป็นการกู้ยืมเงิน^{๑๐}

^๖ ประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนพิเศษ ๑๐๙ ง. ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕. ๔)

^๗ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒

^๘ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๒๖/๒๕๓๖ (เนติฯ) เล่ม ๑๐ หน้า ๒๖๔๓

^๙ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๖

^{๑๐} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๐/๒๕๓๘ (สงเสริมฯ) เล่ม ๓๓ หน้า ๑๙๙ “สินเชื่อสินเชื่อบัตรเครดิตมิใช่ข้อสัญญาว่า โจทก์ยอมผ่อนผันจ่ายเงินไปก่อนทั้งที่เงินฝากในบัญชีมิได้พอจ่าย โดยไม่มีกำหนดเวลาชำระคืน เป็นต้นแต่เพียงจำเลยตกลงชำระคืนพร้อมดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเป็นการกำหนดดอกเบี้ยไว้ล่วงหน้า ถือได้ว่าจำเลยตกลงให้โจทก์คิด